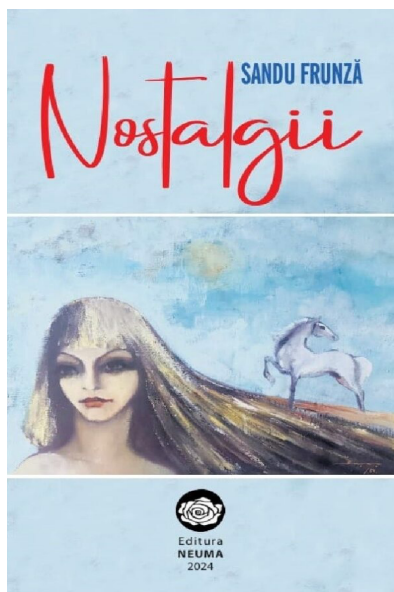

Teodor Sărăcuț-Comănescu, Nostalgii cenzurate, 12 noiembrie 2024

Am primit un link în pdf cu cel mai recent volum de poezie al lui Sandu Frunză, *Nostalgii*, apărut la Editura Neuma, în 2024. Sandu Frunză, experimentat filosof și eseist, cu numeroase exegeze în domeniu, a debutat doar anul trecut cu poezie în volum. „Nostalgiiile” lui Sandu Frunză par a fi scoase de la sertar după ceva vreme, marcate fiind tematic prin diferite vârste, semnificând o adevărată cântare a unui „...hronic al vârstelor”, ca să-l cităm pe Blaga, în susținerea ideii de creație cu registre stilistice variate și, cum am afirmat, venite din arderea vârstelor poetice ale autorului.

Volumul este structurat în cinci secvențe tematiche, conturate clar, chiar de la simbolistica titlului: „Nostalgii” (rememorarea unor vârste poetice), și marcând, aleatoriu, o conjunctură logică: *Dansând în amurg, Seducătoarea, Amintiri din Paradis, Urme pe cer și În lanurile de lumină*.

Modelul urmat este cumva adiacent celui blagian, de la filosof la cel de poet, autorul însuși stând cu fața spre marele filosof, fie prin registrul formației profesionale, fie prin influența și descinderea în esența creației blagiene: „O, ceară miraculoasă / care în topirea ei / ne face să fim una! // O singură trecere” (*Te-am așteptat*); „Cu smerenie am să plec / din propria mea viață / când se va da semnalul / pentru marea întâlnire” (*În moarte ca într-o mare iubire*).

Pe alocuri transpare și prețuirea pentru Nichita: „Tu ești lumea dorințelor tale. // Pentru că tu întruchipezi / spusele poetului – / „leoaică tânără, iubirea” (*Femeia la 40 de ani*), dar și pentru „Luceafărul poeziei românești”, întreaga creație „Cel mai iubit dintre fii”, reprezentând prin versul modern o continuitate la certitudinea și atașamentul poetului („Nu credeai că vei învăța / iubirea vreodată / Nu vedeai cum iarna te-a dăruit lumii”).

Temele creației sunt circumscrise celor universal-valabile, vizând drumul existențial al trăirii (viața, moartea, dragostea, iubirea), dar și cele care se îngemănează cu motive cotidiene (prietenia, respectabilitatea, familia, arealul natal etc.).

Poezia lui Sandu Frunză are o caracteristică revelatorie, una de tip conceptualizat, proprie celor de formație academică, filosofică, și anume, aceea a eliberării sau a cenzurii metaforei. Creația este mai degrabă o conjurare la nivel intelectualist-formal, cu un discurs logic curat, fără imagini care stau sub alterarea sensului metaforic, de cele mai multe ori viețuind în forme arhetipale, ce duc mai degrabă spre expertize de viață și gândire, de maxime: „Doamne, uite! / Ce frumos / îți măsoară pașii ei / veșnicia” (*Urmele tălpilor tale*); „Infernul este neputința de a simți / iubirea celei de lângă tine” (*Rai și iad*); „...sărutul este o rostire a sufletului / care a înflorit într-un trup” (*Murmur*); „Eternitatea este / un animal hulpav / care ne devoră lăsându-se / îmblânzit cu iubiturile noastre // o existență / pe care fiecare dintre noi / o trăim hrănind-o cu viețile noastre / fragmentare” (*Maria și Eternitatea*); „... iubirea este al libertății / hotar între doi / ca un cer scuturându-și stelele / în amfora ce se naște / între noi” (*Vârstele ei*).

„Dansând în amurg” poziționează iubirea în destul de multe registre ale trăirii, de la cea astrală, platonice, încarcerată în trupul și mintea celui care suferă din iubire: „Doamne / dă-mi puterea să mă înec în ochii ei / ca într-o zi liniștită de toamnă” (*Dă-mi Doamne*); „Nu îți abandona crucea / Fă din ea mai bine lemne de foc / Și hai să încălzim cu ele / iubirea noastră” (*Chemare*), la iubirea primară, senzuală: „Iar trupul tău miroase / a primăvară” (*Miracolul corcodușului*); „De câte ori stai goală / întinsă lângă mine / adormită ca apa liniștită a lacului / Te privesc abandonată / în visul de iubire tocmai împlinit” (*Chipul meu*), sau chiar la banalizarea iubirii în cotidian: „Ea trebuie să iasă la socializare, / nu pe rețele virtuale, / ci în contactul cotidian, acolo unde totul / poate

deveni epidermic, / unde totul se poate / transforma într-o îmbrățișare liberă, / unde lumea întreagă poate deveni / un sărut” (*Femeia la 40 de ani*).

Chiar și în această secvență structurală metafora este suprapusă mai mult peste tot discursul logic al vârstelor iubirii mai puțin consumate, unde arta rostirii intelective primează, poate și sub influența experienței pandemice: „Vibrația ființei tale / ai putea să mi-o lași ca o amprentă / pe trupul meu ce te dorește atât de mult / ca pe o fărâmitură cu care sufletul meu se împărtășește / pentru ultima oară” (*Îmbrățișare în vremea pandemiei*).

Tablourile din colecția Sandu Frunză vin să întregască expresivitatea cuvântului prin imagine (expusă tematic, dar și ca o surpriză pentru iubitorii de artă), ca și cum ar fi nevoie de un suport pentru circumscrierea ideatică, parcă insuficientă prin cuvânt, cel de natură intelectuală, chiar abstractă pe alocuri, lipsind doar sonoritatea muzicală, pe care doar lectorul o poate reconstitui citind printre rânduri.

„Seducătoarea”, cu variațiuni pe tema morții, relevă imagini parcă pe un fundal influent din Cesare Pavese. Accepțiunea morții este interpretată la fel ca viața („un leagăn între naștere și mormânt”, cum ar spune creatorul), ca un dar de la naștere: „Murim câte puțin în fiecare zi / Așa ne învață viața și poezii // Filosofii ne mai salvează...” (*Tu, bucuria mea*); „Moartea și viața / îmbrățișându-se în cuvinte // Un vis în care / se consumă iubirea secretă / ce ține în echilibru lumea” (*Iubirea și viața și moartea*). Poetul-filosof, poate și prin autopersiflare, ia moartea peste picior, materializându-i statutul de călău fără carte (substituirea în fața morții, salvarea prin creație): „Era atât de nedumerită / Că încă mai cred că nu sunt / îndeajuns de pregătit / să beau licoarea eternității” (*Despre nemurire*).

În „Amintiri din Paradis” (printr-o autopersiflare de tip villonian), poetul Sandu Frunză marchează un „jurnal” cu prieteni, într-un topos cunoscut mai mult sieși, atât al unora care sunt încă în viață, cât și al altora care au lăsat o amprentă asupra omului și creatorului Sandu Frunză (Valerian, Gheorghe Pârja, Gherasim – cred că Valeriu, Florea Gușă, Lucian-Zeev, Moshe – cred Idel), aplecați și ei asupra naturii filosofice a existenței.

„Urme pe cer” continuă discursul conceptual mai mult pe latura filosofică a confirmării unor valori apreciate de poet (Tudor Cățineanu, Aurel Codoban, Constantin Cubleşan, Horia Gârbea) prin remarci de factură filosofică: „Tu, fiul de țăran ajuns / să țină în condeiul său echilibrul lumii, / taina neființei și prezenței...” (*La mormântul lui Tudor Cățineanu*); „Filosoful amurgului iubirii, Aurel Codoban”; „Din când în când / poetul Constantin Cubleşan / îmi amintește de imaginea de poveste cu / pantoful pierdut în iarba din parc / de fata cu părul albastru” (*Coșmarul*); „Mă-ntreb ce-ar fi să te cuprind / dezgolită de metafore / doar în puritatea prezenței tale / Ca în poezia de dragoste / a poetului dezvrăjitor / Horia Gârbea” (*Angoasă*). Sandu Frunză recurge, prin comparație alăturată față de cei apreciați, la un autoportret poetic, apropiat de o „ars poetica”: „De

cerurile revărsate în tine / și neexplorate de filosoful / care mă însoțește prin lume / ca un poet pribeag / ca bătaia de aripă a fluturului / resimțită precum o vibrație a iubirii / la nu știu care capăt de lume” (*Angoasă*).

„În lanurile de lumină”, alături de prezențe deja revelate/relevante pentru formația filosofului și poetului, a unui topos oglindit în mintea și sufletul poetului (*Măgura*), apar chipurile familiale (tatăl, mama, fratele mai mare, sora etc.) cu „mângâierea paternă”, „ca frate mai mare / mă luminam să o văd / ca pe un înger vesel / cu aripile ascunse / în candoare” (*Sora mea*), „Fericirea poartă numele tău... / Fericirea are chipul tău... / Fericirea înseamnă duhul tău” (*Fericirea numită mama*).

Tabloul dual al familiei este circumscris unui concept general de știință, credință și trăire: „Mamele noastre vin din ființă / Tatăl vine din necunoscut și incertitudine” (*Tatăl*), subsumat aceluia „pater universalis”, alias Tatălui ceresc.

Versul clasic este accidental, plasat la finalul cărții, doar pentru a întregi tabloul familiei în momente de sărbătoare și a fi în ton cu creația populară.

Cartea impresionează prin paleta foarte largă de trăiri trecute prin ochiul omului de cultură, într-un vârful al împlinirii spirituale, dar și al unei cenzuri emoțional-afective, vizavi de reprezentarea duală, filosofie-poezie.

Caiete Silvane
Revistă de cultură
Sub egida Uniunii Scriitorilor din România